

Anne Rambach
Bombyx

Översättning: Helena Stedman

[sekwa]
förlag

Helsingborg/Djursholm

ANNE RAMBACH, BOMBYX

Originalalets titel: Bombyx
Copyright © Éditions Albin Michel, 2007
Svensk översättning © Sekwa förlag, 2008

This book is published by arrangement with Literary Agency Wandel Cruse, Paris. Boken utges efter överenskommelse med Literary Agency Wandel Cruse, Paris.

Ouvrage publié avec le concours du Ministère français chargé de la culture – Centre national du livre. Boken utges med stöd av franska Kulturministeriet – Centre national du livre.

Översättning: Helena Stedman
Omslag och sättning: Niclas Holmqvist (niclas@nollpunkt.com)
Foto: Luc Viatour © GFDL/CC (www.lucnix.be)
Belysning av Eiffeltornet © Claude Bideau
Författarporträtt: © Richard Dumas
Tryck: Nørhaven A/S, Danmark, 2008
ISBN 978-91-976003-6-1

Sekwa förlag
Nedre Långvinkelsgatan 61
252 34 Helsingborg

[sekwa]
förlag

bombyx@sekwa.se

www.sekwa.se

I

Diane gick uppför avenyn med långa steg. Luften doftade sojasås, risånga och grillat fläsk. Hon passerade en buddistmunk som stod vid en lyktstolpe med ansiktet dolt under brättet på en bambuhatt. Han höll händerna slutna i bön framför sin bruna jacka och vid hans fötter stod en skål. Men Diane hade inga småpengar. Två livligt konverserande äldre damer hade ställt ifrån sig korgar fulla med koriander och mynta mitt på trottoaren och ut genom Tang Frères entrédörrar strömmade kunder med gula plastkassar i händerna. Hon klev hastigt över korgarna, mumlade ett lågmält *duibuqi* och fortsatte. Vinden var isande kall mot hennes hud. Hon penblade hela tiden mellan en kvävande febrighet och en känsla av förstenande köld. Om några minuter skulle förmodligen svetten bryta ut i nacken och händerna bli fuktiga. Sedan skulle kylan tränga ända in i märgen. Hon försökte trycka undan känslorna. Hon gick förbi ett galleri för samtida konst där några taiwanesiska konstnärer ställde ut. På en liten affisch presenterades en viss Chin-shui

Liu och i skyltfönstret hängde uppspänd bubbelplast. Varje liten genomskinlig blåsa innehöll en levande myra, alla i olika färger: bruna, svarta, röda, gröna. Förr skulle Diane ha gått in men nu flydde hon omvärlden. Hon fortsatte med ännu raskare steg. En gråsparv pickade på ett sesamkex som glömts kvar på en parkeringsautomat. Hon kastade en blick bort mot betongtrappan och ingången till en kampsportslokal belägen under galleriet, kontrollerade att inget bekant ansikte syntes till och smet sedan från platsen så snabbt som möjligt. Hon kände inte för att prata, orkade inte lätsas. En annan sparv badade i rinnstenen. Plötsligt svepte en kastvind utmed husväggen. Sommaren var som en fågel Fenix som varje morgon reste sig ur den fuktiga askan, flög upp och strålade, för att sedan mörkna i ett nytt åskväder. Ovanför ingången till restaurang *Lotus Blanc* krängde två papperslykter i vinden. Slutligen slet sig ett av de röda kloten, landade på trottoaren och rullade klumpigt iväg med hoptrasslade fransar. Det fortsatte ända ut i korsningen. Trafikljuset visade grönt, en skåpbil tvärbromsade och det skärande ljudet fick de förbipasserande att stelna till. Sedan blev det tyst. Skåpbilen hade brakat rakt in i en lyktstolpe, bara en härsman från en tiggare, och den hopknycklade plåten såg ut som ofullbordad origami. Buddistmunken drog ut föraren ur fordonet. Svart rök steg från den intryckta motorhuv. Gråsparvarna hade försvunnit.

Men människorna samlades på olycksplatsen, mer nyfikna än försiktiga, och kommenterade på olika språk hur det stod till med den skadade som munken släpade bort från körbanan: blodigt ansikte, svarta cowboyboots med en orm på, en T-shirt med Pelforthtryck. Några räknade mynten som spridits ut på trottoaren bredvid träskålen; allmosor skingrade som agnar för vinden.

Diane stod darrande kvar. När folkhopen löstes upp kunde hon fortfarande inte röra sig. Nya skrin skar genom luften.

Ur skåpbilens bakdörr hoppade ... vad då? Pälsdjur? Råttor? En apflock! Överallt hördes skratt, utrop och inbromsningar. Aporna kastade sig ut i trafiken, klättrade upp i trafikljuset, svingade sig i backspeglar och tjattrade gällt och panikslaget med blottade tänder. De skuttade från axlar till hjässor, från soptunnor till markiser, från cyklar till brevlådor och hoppade in genom öppna fönster ... På några sekunder hade staden slukat djungeln.

–Det är makaker. Ungar.

Diane vände sig om. Abdel hade dykt upp bredvid henne. I samma ögonblick började himlen mullra och tunga droppar exploderade mot trottoaren. Även den andra papperslyktan slet sig från *Lotus Blancs* fasad utan att någon tog notis om det. Människor och djur sökte hastigt skydd, och inom ett par sekunder hade skuren övergått i skyfall.

Abdel drog med henne in på ett lunchställe. Kallade golv och väggar, plastlaminerade bord, rosa lysrör som avspeglades som blixtar i Abdels överdrivet svarta solglasögon. Åskan mullrade. Han beställde först två vietnamesiska baguetter, men Diane blev tvungen att rusa till toaletten för att spy. När hon kom tillbaka hade baguetten bytts ut mot grönt te.

–Det var bara en liten olycka, Diane. Han kommer inte att dö, killen med cowboyboots.

Hon tog emot teglasat. Drycken var skällhet och hon tog bara en liten klunk. Utanför bromsade en tjutande ambulans in. Sedan Benjamin och Julien dog knöt det sig i bröstet varje gång hon hörde ambulanssirener. Likaså vid ljudet av plåt som knycklades ihop.

Hon undvek att svara. Hon ville inte prata om *det*.

–Har du något till mig?

Abdel suckade.

–Du menar något annat än fördelarna med inlines med mjuk ovandel jämfört med hård, långkörarna bland sommarens

ungdomsfilmer och den polynesiska tatueringstrenden? Diane, mina uppslag sinar aldrig – det är det som är hela min affärsidé. Men är du säker på att du inte vill göra något annat?

–Ja.

–Din hjärna blir förslöad, älskling. En vacker dag kommer du att skjuta skallen av dig och i stället för avskedsbrev kommer du att lämna efter dig en notis om djupfrysta kryddväxter.

Diane log blekt, men hans ”älskling” gjorde ont. Hon min- des en tid då Abdel varit en kär vän, någon hon omfamnade och ringde till mitt i natten. Nu hade han nästan blivit en främling som oroade sig för henne – nej, ännu värre: en gam- mal bekant som hon bara träffade när hon var tvungen.

–Jag vill bara skrapa ihop pengar till hyran. Vad har du?

–”Departementen som vill byta namn”, men den har jag redan gett till någon annan och dessutom var det dåligt betalt. ”Gurkkrisen.” Du vet, priset på gurkor skjuter i höjden på grund av torkan ... Det är för teve ...

–Jag vill inte jobba åt radio eller teve.

–”Öppet hus i konstnärsateljéerna.” För en gratistidning, men de betalar bra.

–Okej.

–Tjugotusen tecken till nästa fredag. Jag skickar deras mejl- adress. Du får själv ta bilder.

Hon nickade. Hon orkade inte möta Abdels blick. Det kan- ske var därför han hade satt på sig sina enorma solglasögon. Han var modeintresserad, men inte så till den milda grad.

–Diane?

Hon var gråtfärdig. Hon tog glaset och hällde i sig det heta teet i stora klunkar.

–Du behöver inte mig för att skriva en massa strunt, hävdade Abdel. Du kan hitta tio artikeluppslag bara när du går ut och köper din morgoncroissant. Om det regnar: ”Frankrike delat på mitten – fuktig sommar i norr, torka och eldsvådor i söder.

Semesterfirarnas dilemma.” Inne på bageriet: ”Fullkornsbrödets revolution.” Du går ut igen och får syn på en soptunna på trot- toaren: ”Sopsorterar fransmännen *egentligen?*”

–Jag har slutat köpa croissanter.

–Djursmuggling är ett bra ämne, ta bara makakerna. Vänd dig om. Skriv en artikel om kinesiska bröllop i Frankrike.

Diane vände sig inte om. Hon visste redan exakt hur fasaden såg ut på *Bombyx*, den största kinarestaurangen i kvarteret. På lördagarna var det en orgie i blomblad, fotoblixtar och tyll. Gott om material till en artikel utan att anstränga sig. Tre minuter hemifrån.

–Måste jag plåta?

–Ja. Då slipper tidningen betala en riktig fotograf. Vi lever i snålhetens tid. Har du en digitalkamera?

–Jag föredrar engångskameror. Jag kör med ögonblicksbilder, lite som japanskan Hiromix, och redigerar i Photoshop. Vet du vem du ska sälja artikeln till?

–Alla vill ha kinesiskt just nu. Jag hittar någon. *Le Nouvel Obs Paris, Le Figaro Magazine, Géo* om det kniper. I värsta fall sparar jag den tills det är dags att fira Hundens år. Du får ett förskott. Börja med ateljégrejen, den behöver jag verkligen till fredag.

–Okej.

Hon reste sig omedelbart. Ångan steg fortfarande från det vita glaset och några skrumplna blad virvlade omkring på bot- ten. Abdel skulle precis resa sig för att säga hej då, men med tre kliv var Diane försvunnen.

Några minuter senare såg hon Abdel lämna lunchstället. Själv satt hon gömd på andra våningen i en bokhandel med ideo- grafiska tecken i stället för bokstäver på boksnitten och pär- marna. Hon såg honom passera – en smidig silhuett hukande under paraplyet – och funderade på det han sagt: Att hon

inte behövde honom för att hitta uppslag till de artiklar hon skrev för att tjäna sitt uppehälle. Varför träffade hon honom? Det hettade till i magtrakten. Var det något i henne som ville hålla kontakten med omvärlden? En känsla hon förträngt som gjorde sig gällande och ville blåsa nytt liv i henne. Var det inte uppenbart? Hon levde! Mager och knockad, men hon levde. Under alla dessa månader, då hon önskat att hon var död och bett ut i tomma intet att det skulle bli ett slut på hennes lidande, hade hennes ben inte en enda gång fört henne till ett stup, en bro eller ett tunnelbanespår. Även om hon knappt hade ätit, hade hon ätit lite. Även om hon knappt hade sovit, hade hon sovit lite. Och även om hon inte hade skrivit något bra, hade hon skrivit. Hon grimaserade vid tanken. Vilket självbedrägeri, denna dödslängtan. Det var ju bara att leva ut den! Men det gjorde man inte. Åtminstone inte hon. Hon lade en svettig hand på trappträcket. Det här med att vilja dö och ändå inte vilja det var det enda hon hade tänkt på sedan ... Hon snubbade till i spiraltrappan. Hon var yr. När hon kom till kassan plockade hon mekaniskt till sig en handfull engångskameror och lade dem på disken. Sluta att tycka synd om dig själv, banade hon sig själv, och halade upp några euro ur fickan. Om du nu vill dö, vad är det då du sysslar med? Händerna rörde sig utan att hon märkte det. Hennes huvud och hjärta var döda.

Hon stoppade kamerorna i fickorna och gick rakt ut i regnet, korsade gatan utan att leta upp ett övergångsställe, stannade utanför restaurang *Bombyx* och halade upp en av dem. En apa satt och huttrade på ett fönsterbleck. Diane hade faktiskt aldrig ätit på *Bombyx* trots att hon hade testat de flesta matställena i området – kinesiska, vietnamesiska, thailändska – och brukade handla i de exotiska speceriaffärerna och snabbköpen. Men på den här inrättningen hade hon aldrig varit. Man måste medge att restaurangen var pampig, både i storlek och i inredning. Den upptog en hel byggnad i hörnet av Rue Simone-Weil.

Eftersom resten av kvarteret bestod av kal betong och slitna höghus var den svarta marmorfasaderna slående. Inga lyktor och förgyllda lejon, bara avskalad lyx. En logotyp i ena hörnet: en *Bombyx mori*, silkesfjärilen med kraftig kropp och vit behåring, korta, spröda, alabastervita vingar med ockragula ådringar och två hornformade antenner. Perspektivfönstren var inramade av blåsvart marmor och innanför rutorna syntes matgästerna som hållregnet förvandlade till en svävande hägring på väg att upplösas.

I det ögonblicket bromsade en limousin in utanför restaurangen. En dörrvakt rusade ut och öppnade bildörren. En kvinna i en klänning, som rynkade sig likt ådringarna på trollsländevingar, skyndade mot entrédörren för att slippa bli alltför blöt. Hennes föräldrar, make, fler gäster – alla av asiatiskt ursprung – följde efter henne in. Kvar utanför stod deras bilar pyntade med slöjor och spets och med blankputsade fälgar i en lång rad ända bort runt husknuten. Diane gick efter följet, plåtade för fullt, först på långt håll, sedan trängde hon sig in i folkhopen för att ta närbilder. Folk sneglade på henne. Hon stack ut från mängden på alla sätt: hudfärgen, jeansen, linnet, hela hennes framtoning.

Lee Song stod lutad med ena axeln mot en pelare, iklädd smoking, och han hade lätt kunnat misstas för en brudgum. Han skulle för övrigt vara perfekt i den rollen med sitt filmstjärneutseende. De mandelformade ögonen med tigerblick var hans arbetsredskap – han var fotograf. Lee lade märke till Diane så fort hon kom in. En ovanligt lång och mager kvinna med olivfärgad hy och mörkt lockigt hår. Hon kunde lika gärna vara grek, algerier eller sydamerikan, som dansklibaner eller japanskisraelit.

En månsnappare slog sig ned på fotografens axel. Lee vred en liten aning på huvudet och lyfte försiktigt handen med Minoltakameran. Om han rörde sig försiktigt och fokuserade

på känn ur ögonvrån, skulle han kunna fånga insekten, en bit av sin egen fluga och samtidigt få med bruden som drack champagne i bakgrunden. Han höll andan, bromsade rörelsen som blivit för snabb i rädslan att missa motivet och hejdade sig helt när det plötsligt verkade som om insekten skulle flyga iväg. Sedan fortsatte han lyfta armen med tai chi-utövarens precision och riktade objektivet utan att kunna titta i sökaren. Hans *Actias luna* var fortfarande kvar. Den klamrade sig fast med de små klorna i smokingtyget. Kroppen var luden och kompakt, de infällda vingarna pärlvita med en guldkant fram till och ett slöjliknande utsprång längst bak som såg ut som ett kommatecken med ett rött streck undertill. Bruden tittade upp och sänkte champagneglaset i samma stund som Lee tryckte på utlösaren. Fjärilen flög iväg, den trodde kanske att den med några vingslag skulle hitta tillbaka till sitt hemland Mexiko. Lee suckade. Det återstod att se, men han trodde att han hade fångat bilden. I flera dagar nu hade han fotograferat festligheter på den unika restaurangen där fjärilarna flög fritt. På bilderna firade paren och gästerna än en gång denna tidlösa mänskliga ceremoni, omgivna av de fullständigt likgiltiga insekterna.

Diane fortsatte att knäppa i ett. Hon hade redan förbrukat de två första engångskamerorna och skulle precis sticka ned handen i fickan för att hala upp en ny när hon fick syn på en servitör som kom emot henne med sträng min. Men innan han hann slå ned på henne hejdades han av en annan man som viskade något i hans öra. Den anställde nickade och lät Diane vara. Hon mötte mannens blick – en kines, även han med kamera i hand. Utan att le vände hon sig bort igen. Han gjorde likadant.

Diane bestämde sig för att gå upp till andra våningen via en jättelik trappa med svarta blanka marmorväggar som återspeglade restaurangen ur olika vinklar. Ibland fladdrade något förbi precis framför ögonen och försvann lika snabbt igen. Från

andra våningen kunde hon se ut över hela salen. Den stora lokalen var fylld till brädden av gäster som var placerade dussinvis vid runda bord med rykande rätter framför sig. Diane tyckte att borden omgivna av gäster såg ut som blommor uppifrån. Hon skulle kunna ta ett foto i fågelperspektiv från våningarna ovanför som utgjordes av balkonger och loftgångar. Hon kunde luta sig ut över räcket och fotografera fjärilarna med de mänskliga blombladen under. Men först tog hon sikte på det unga brudparet där de satt vid sitt bord och gick ned för att presentera sig:

–Hej! Ursäkta att jag stör. Först och främst måste jag få gratulera. Jag hoppas att ni blir mycket lyckliga! Och innan de hann sjasa iväg henne fortsatte hon: Jag heter Diane Harpmann och är utsänd från tidningen *Vogue*. Hon visade sitt presskort och tillade: Jag skriver ett reportage om kinesiska bröllop i Paris.

–Vi är från Laos, invände bruden.

Sak samma, tänkte Diane, trots att hon visste att det var en förolämpning för dem.

–Får jag ställa några frågor?

Hon tog upp sitt anteckningsblock och en vänlig äldre herre bad henne sitta ned. Några minuter senare hade de serverat henne ett glas och alla runt bordet svarade ivrigt på hennes frågor och fällde kommentarer som hon inte förstod men som de själva skrattade åt. Diane konstaterade att de unga nygifta var både trevliga och roliga. Han ägde en datorbutik och hon var flygvärdinna. Föräldrarna hade emigrerat till Frankrike på sjuttioalet. Hon kände sig tvungen att vara ärlig:

–Jag är inte säker på att artikeln hamnar i *Vogue*. Det kanske blir en annan tidning.

De flesta ogillar att prata med frilansjournalister och kräver att få veta vilken tidning de ska vara med i. Men för de här människorna tycktes det inte spela någon roll.

–Varför lämnade ni Laos?

–För att inte sluta så där, svarade svärmodern och pekade på en grillad anka på ett spett.

Madame Phan-Thong berättade att de gått ombord på en skorv till båt mitt i natten utan något annat med sig än kläderna de hade på sig, att de varit nära att drunkna ett tjugotal gånger och sedan tillbringat flera år i flyktingläger innan de till slut kom till Frankrike. Hon berättade om det lilla skräderiet i Montparnasse där de hade sytt om kläder och strukit åt sina kunder. När Mitterand kom till makten 1981 hade de blivit livrädda: ”Vi visste att det skulle finnas kommunister i regeringen. Vi packade väskorna.”

Diane tänkte på sina farföräldrar. Flykt 1937, ankomst till Paris, skomakeriet på Impasse de la Baleine i kvarteret Couronnes. Judar, kommunister.

–Dricker ni inte, madame? frågade svärmodern sedan Diane.

Det gjorde hon inte. Det var omöjligt. Tre klunkar och hon skulle bli beroende av vad som helst.

–Inte när jag arbetar. Jag måste koncentrera mig. Kanske senare. Jag tog förresten några fantastiska bilder precis när ni anlände, tillade hon vänd mot bruden. Jag kan skicka kopior till er, sade hon och den här gången menade hon det.

Längre bort stod Lee Song med objektivet riktat mot dem och lyckades fånga exakt det ögonblick då Diane Harpmann glömde sin smärta. Han överväldigades av det han såg och tänkte att det var något av det vackraste han hade sett.

Diane reste sig och gick tillbaka till trappan för att besöka de övre våningsplanen. Hon hade gjort slut på ytterligare en filmrulle och slet upp emballaget till en ny engångskamera. Stämningen på tredje våningen var mycket mer intim än på våningarna under. Bord för två eller fyra personer stod i svagt upplysta alkover eller intill räcket med utsikt över salen. I taket högt ovanför satt lackade bjälkar och här och var mellan dem skymtade restaurangens logo – den vita silkesfjärilen. Till

skillnad från bottenvåningen och andra våningen präglades restaurangens övre del av tystnad och viskningar; där övergick festen i förtrolighet.

Diane gick försiktigt längs gången mellan borden och undvek att störa paren och insekterna. Hon letade upp en lugn vrå där hon kunde luta sig ut över räcket. Där hittade hon exakt det hon sökte: en vertikal panoramavy. Precis när hon skulle trycka av föll en brunaktig skugga över objektivet och hon såg insekten i en annan dager: de korta benen och en svart mage skymde hennes synfält. I nästa ögonblick var insekten borta och sikten fri. Hon kunde fotografera.

När hon var på väg nedför trappan igen hörde hon ett förfärligt oväsen från bottenvåningen. Folk ropade och skrek, stolar drogs häftigt ut. Plötsligt hördes ett smatter så öronbedövande att hon stelnade till, lamslagen, med bedövade trumhinnor. Hon duckade instinktivt, folk runtomkring tappade glas och ätpinnar och klamrade sig fast där de kunde. Först blev det tyst, ett flyktigt ögonblick av bestörtning och iskyla, sedan bröt paniken ut. Det blev totalt kaos. Alla skrek, borden välte så att porslinet krossades mot marmorgolvet. Kvinnor och män försökte fly eller kastade sig ned på golvet. Ett par glasögon landade i en shiitakesoppa. Någon spetsade sin hand på en sönderslagen keramikvas så att blodet sprutade. Automatvapnets första skottsälva utlöste panik. Den andra överröstade tumultet.

Diane lutade sig över räcket. Hon såg livligt gestikulerande människor, kroppar som badade i stora röda polar, en gevärs-pipa som svepte över rummet. En kinesisk tonårspojke låg och vilade med buddistisk stillhet; slutna ögonlock, mjuka läppar och öppna händer i en scharlakansröd flod. En fjäril hade slagit sig ned bland lockarna i pannan, som om den drogs till döden. En vackert spenslig fjäril, en enkel mörkfärgad stängel med två antenner, så smala att de nästan inte syntes. Men vingarna var oproportionerligt stora. När Diane såg insekten

lyfta kändes det som om hon såg pojkens själ flyga iväg. Hon matade automatiskt fram nya bilder i kameran och fotograferade allt omkring sig, alltmer frenetiskt, tills hon plötsligt hörde brådslande steg i trappan. Hon rörde sig framåt samtidigt som hon i förbifarten förevigade de skräckslagna ansiktena på människorna som rusade upp för att söka skydd på de övre våningsplanen. Hon kunde känna doften av deras rädsla. Några snuddade vid henne, men hon flyttade inte på sig, inte heller när en gestalt ställde sig precis framför henne. Endast hennes pekfinger rörde sig. Det tryckte av. Rakt i ansiktet.

Han var asiat men definitivt inte kines. Möjligtvis från Mongoliet. Eller från Kirgizistan eller Tadzjikistan. Han var inte fyllda trettio, kanske tjugofem, mycket lång till växten med hög panna, markerade kindknotor under mandelformade ögon och fylliga läppar. De svarta ögonen skimrade i guld. Det gjorde också gevärspipan som han riktade mot henne. I en reflex av befängt självförsvar tryckte hon på kamerans utlösare. I sökaren såg hon en konvex bild av mördarens ögon och förstod vad som skulle hända: hans finger kramade avtryckaren. Men i samma stund bländades han av en kamerablixt. Han vände sig om och fick syn på Lee Song i smoking med sin blyxförsedda kamera. Snabbt flyttade han gevärspipan och sköt. På bråkdelen av en sekund. Hanen slog till tändhatten som antände laddningen och krutet exploderade i ett moln av ånga och blypartiklar, barium och antimon. Kulan sköts iväg i 715 meter per sekund. Rakt i skottlinjen fanns Lee Songs högra sida och en *Atrophaneura polyuctes*. Fjärilen hade förmågan att uppfatta minsta rörelse i luften med sina vingor för att kunna urskilja eventuella predatorer – fåglar och fladdermöss – i dalarnas ständiga luftströmmar. När kulan klöv luften uppfattade den alltså omedelbart faran. Men en skottsvalva håller mycket högre hastighet än något i naturen; likt ett fartyg som får en skottsvalva rakt igenom masten, genomborrades insekten från vinge till vinge. Den föll till

golvet, alltjämt vid liv, desperat viftande med det som återstod av de lemlästade vingarna. Den spánt skruvade kulan fortsatte och snuddade vid Lee Songs högra sida. Nästa projektil träffade honom bara några millimeter längre åt vänster och slet loss slamsor av kött. De följande genomborrade hans bröst och förvandlade honom till en fontän av blod. Han föll ned på knä och segnade sedan ihop på golvet.

Diane kastade sig fram i en *zenpo kaiten ukemi* med höger axel och hand framskjutna. Hon slog i golvet med nacken och axlarna – straffet för att rörelsen inte var tillräckligt smidig. En kula trängde genom tyget på hennes jacka, en annan snuddade vid hennes hår. Hon visste inte vad som var mest öronbedövande: skottsvalvan eller hennes egna hjärtslag. När hon kom upp på fötter igen såg hon att mördaren upphört att skjuta vilt omkring sig och åter koncentrerade sig på henne. Hon fyllde automatiskt lungorna och satte fart över golvet som nu var fullt av splitter. Skärvorna och stenpartiklarna knastrade under hennes sulor. Hon tog sats, hoppade över ett sönderslaget bord och kastade sig ned på golvet innan nästa skottsvalva avfyrades. Skotten träffade ovanför henne, gipset sprutade ut som gejsrar, en skärva från en porslinsaskål skar upp hennes kind, en annan svepte förbi precis framför ögat. Hon skrapade upp både händer och ben när hon frenetiskt ålade sig framåt. Det kändes som om hjärtat skulle sprängas i bröstet. "Undvik kraftmätningar", är en av grundprinciperna inom aikido, ett motto som plötsligt tedde sig ganska ironiskt. Hon hasade sig fram fem eller sex meter på bara några sekunder, tog skydd bakom en uppfläkt byrå och såg sig hastigt om. Byrån skakade och hoppade när den träffades av en ny salva och Diane kröp ihop. Det fanns ingenting kvar av hennes *sumikiri*, sinnets och kroppens skärpa som hon hade finslipat under flera års träning i dojon; hon andades ryckigt utan någon som helst kontakt med jorden. Hon tvingade sig att hämta andan. När skottsvalvan upphörde

rusade hon fram från sitt gömställe, med sikte på trappan. På femte klivet stötte hon till en kamera med ena foten så att blixten utlöstes. Den andra foten trampade på Lee Songs orörliga hand. Diane kände hur hon dog inombords. Klumpen i halsen var så stor att hon inte kunde andas. Hon tyckte sig känna det ljumma köttet genom sulan, de för alltid kraftlösa musklerna och benen som krossades under hennes vikt.

Diane klamrade sig ursinnigt fast vid livet och tog med sig synen av fotografens stela nacke och känslan när hennes fot skändade liket. Om hon hade tillämpat allt vad Zorn-sensei lärt ut skulle hon ha vetat in i minsta detalj var allting befann sig omkring henne. Hon skulle ha uppfattat varenda gipspartikel och fjärilsantenn i lokalen, vetat exakt var skytten befann sig, till och med anat hans avsikter, känt av kulornas rytm och projektilbanor. Om hon hade fokuserat på sitt *seika tanden*, kroppens centrum, och andats med magen skulle hon ha behållit fattningen och kunnat möta fienden. I stället kämpade hon bara för att klara livhanken.

Hon sprang uppför trappan fyra steg i taget. När hon kom upp till nästa våning vände hon sig om. Nu var det tyst, hon hörde varken skottsälvor eller steg. Hon såg mördaren där nere. Han tog kameran från sitt offer. Sedan lyfte han blicken, fick syn på henne och tog upp jakten. Diane övervägde att fortsätta upp till nästa våning, men insåg att många antagligen gömde sig däruppe och att hon då riskerade att utsätta också dem för beskjutning. Mannen kom snabbt närmare. Han var spänstig och antagligen van vid närstrid. Diane rusade blixtnabbt bort till loftgången som löpte runt innergården och blickade ned på restaurangen under sig. Skytten tänkte springa efter, men då sprang hon åt andra hållet. Han ändrade abrupt riktning, men när hon genast gjorde detsamma förstod han att han aldrig skulle hinna i kapp henne. Då stannade han. Sedan vred han sig långsamt och höjde vapnet framför sig med raka armar.

Han siktade lugnt på en av balkongens pelare och tryckte av.

Diane uppfattade skottsälvan och kastade sig på golvet i samma stund som raket splittrades. Hennes trumhinnor var så bedövade att de inte längre reagerade – hon hörde bara en utdragen ton inuti sitt huvud. En pelare gav efter och delar av innertaket rasade ned. Träflisor slungades iväg som pilar. De lackade taggarna förvandlade klotlyktorna till sjöborrar, fastnade i avbildningarna av silkesfjärilen som prydde väggarna – och en borrade sig djupt in i hennes nacke. Hon fortsatte att åla sig fram och kände varmt blod rinna ned på kläderna. Det var ingen allvarlig skada, men ögonen tårades av smärtan. Hon stannade till och följde nästa skottsälva med blicken, såg förödelsten i dess spår. Den var på väg rakt mot henne och väggen ovanför hostade flisor av sina lungors fulla kraft. Det enda skyddet i närheten var en jättelik gonggong i metall. Hon rusade fram, rullade över ena axeln så att taket vreds ett helt varv och landade i en klumpig *hanmi*.

Hon möttes av ett rynkigt ansikte. Andedräkt mot andedräkt, nästan panna mot panna. Madame Phan-Thong stod blickstill med ryggen mot den konkava gonggongen medan kulorna smattrade mot metallen bakom henne. Gonggongen krängde men den gamla kvinnan stod med fötterna stadigt mot den nedre kanten och stödde sig med händerna mot den övre kanten. Hon hade perfekt balans. Hon andades långsamt genom munnen och blicken utstrålade total beslutsamhet. De båda kvinnorna såg på varandra i tyst samförstånd, glömde en kort sekund allt trä, järn och all betong som rycktes loss av skottelden. I en gemensam reflex möttes de i ett varmt handslag. Luften genomsyrades av krutdoft och i tomrummet ovanför restaurangen svävade vit rök. Mötet med den gamla damen gav Diane ny kraft, plötsligt återfann hon en gnutta av sin *sumikiri*.

Hon lämnade gonggongens skydd och gick en bra bit bort

ifrån den. Där ställde hon sig i utgångsställning, i *migi hanmi* – med höger fot och axel fram, händerna längs med kroppen och öppna handflator. Hon koncentrerade hela sin uppmärksamhet på skytten. Under ett ögonblick när deras blickar möttes såg Diane för sitt inre en klippig, ökenlik dal som smektes av gryningen och en flock galopperande hästar. Men hon tvingade bort bilden och valde istället ett svävande fokus som gav henne en helhetsbild av fienden. Hon andades stilla och tog kontrollen över sitt hysteriskt bankande hjärta. Med spända magmuskler frammanade hon den här speciella känslan precis ovanför naveln som kommer från kroppens centrum och sprider sig ända ned i tårna, där kroppen blir ett med världsaltet. Hon höll tillbaka ett leende som hotade att kröka hennes läppar och väntade med svetten pärlande i pannan.

Mördaren sköt igen. Diane böjde på knäna så att kulan bara snuddade vid henne och borrade sig in i väggen bakom. Nästa gång tippade hon överkroppen åt sidan, så att järnkulan ven under hennes armhåla. Hon slet till sig två plankor från räcket och korsade dem precis innan nästa projektil träffade dem. Träet sprack med ett torrt läte. Hon analyserade den pågående skottelden: den kom i en serie räta linjer, som gick aningen isär. Diane gick upp på händer och såg en kula vina mellan armarna. När hon kom ned på fötter igen gjorde hon en helomvändning och rullade över ett bord som genast smulades sönder av en ny skottsälva. Hon hoppade upp och klamrade sig fast i en takbjälke, men släppte taget när en hel rad ljuskronor imploderade alldeles intill. Glassplittret som haglade ned påminde henne om hur hon upplevt sig själv de senaste månaderna; en kropp som gått i tusen bitar, med hud, kött och organ sönderslitna och spridda åt alla håll. Inte tänka, bara känna och reagera. Hon rusade åt vänster i gången för att undvika nästa skottsälva. I det ögonblicket dök ytterligare en skytt upp i trappan. Det var en storväxt man med rakad skalle och europeiskt utseende.

–Marilyn! skrek han till sin kumpan och tillade sedan något som Diane inte förstod.

Trots bruset i öronen uppfattade hon sirener som närmade sig utanför. Mördarna måste snart fly och samtalade spänt. Hon stannade till; de hade rört sig framåt och befann sig nu bara några steg från gonggongen där madame Phan-Thong gömde sig. Med händerna svettiga efter ansträngningen och skrällen intog Diane på nytt sin utgångsställning med fötterna stadigt mot golvet. Som tur var hejdade sig även angriparna. Utan att vika undan med blicken fokuserade hon på de båda männen när de som en man stannade upp och siktade på henne med sina rykande vapen. Skotten från deras automatvapen skulle avfyras i tät följd och det skulle vara omöjligt för henne att komma undan korselden. Hon var chanslös. Diane förberedde sig på det kommande nederlaget med en sådan klarsynthet och skärpa att hon i ett annat läge skulle ha varit oslagbar. Hon betraktade automatvapnen lugnt och uppmärksam. Utan att släppa henne med blicken tog skyttarna några steg ifrån varandra för att bredda skottfältet. Diane Harpmann stålsatte sig. Ingen bön. Bara en sista tanke på Benjamin och Julien. Känslan av deras kinder mot sina läppar.

Men än var timmen inte slagen. Ur skuggan bakom gonggongen kom madame Phan-Thong smygande. Hon rörde sig tyst längs den bombarderade väggen mot den enda stolpen som inte var söndersmulad. Hon grep tag i något som Diane trodde var ett skynke och ruskade det häftigt. Tyget fick liv, vred sig, svällde och förvandlades först till en pelare och sedan en strömvirvel. Sidentyget visade sig vara levande – det var i själva verket en klase av hundratusentals fjärilar som hade befriats av den gamla damens skakning och förvandlats till ett vilt fladdrande moln av orangefärgade vingar med svarta vingribbor. Fjärilstöcknet var så tjockt och färgrikt att människogestalterna försvann som bakom en tät förblindande slöja.

Vingslagen piskade mot Dianes ansikte, hår och kropp. Den sista skottsälvan hördes knappt över suset från monarkfjärilarnas vingar. De dallrade ett ögonblick i luften innan de skingrades och en efter en återtog sina platser och ordnade in sig i en ny klase. Snart fanns det inte mer än en handfull *Danaus plexippus* kvar i luften som skänkte en gnutta färg åt förödelsen. Sikten var fri igen. Diane stod vid avgrundens brant med ett söndersmulat räcke vid fötterna. Nedanför hade polisen börjat undersöka brottsplatsen.

Det var mörkt och nästan alldeles tyst på gatan. Någonstans i fjärran hördes ambulanssirener, ett dämpat eko som var typiskt för staden. Diane lutade pannan mot skyltfönstret till en livsmedelsaffär och blundade. Hennes känslor var i uppror, alltför motstridiga för att hon skulle kunna hantera dem. En sugande strömvirvel tog form inom henne och blåste liv i minnen och smärtsamma upplevelser. Den borrade sig in i hennes bröst och skakade om hennes hjärta. Tårar trängde fram bakom ögonlocken, vätte ögonfransarna och rullade sedan en och en nedför kinderna. Hon lät dem rinna en liten stund, bara för att få hämta andan. Då kände hon igen den doft av ostron och fuktig jord som kom till henne då och då. Hon vände sig om och såg dem lugnt komma mot henne. Benjamin, rak i ryggen, med Julien på höften.

Julien är klädd i den kinesiska kimonon som hon köpt till honom på Monoprix inför hans första julafton. En vadderad jacka med sidendrakar och byxor som redan hunnit bli lite för korta. Han ler inte, gråter inte heller, låter sig bara bäras med blicken fäst i tomma intet. Benjamin, vars silhuett är halvgenomskinlig så att hon skymtar tvättomaten bakom honom, har besynnerligt nog på sig ett par linnebyxor som är lite trasiga och en T-tröja med ett tryckt ideogram.

Ända sedan hon fick meddelandet att hennes älskade och

deras son hade dött kommer de tillbaka till henne ibland. Oftast är det ett tyst och stilla möte. De kommer mot henne, passerar och försvinner. De säger aldrig något. En gång hade hon lyckats krama om dem i förbifarten och en annan gång hade hon sett dem leka på en gungbräda. I hörnet av Rue Véronèse och Avenue des Gobelins blev de påkörda rakt framifrån av en brinnande buss, och hon hade stått gallskrikande kvar. Bussen fortsatte sedan sin vansinnesfärd in i en tunnel och försvann. Hon stod darrande kvar i en hel timme innan muskelkrampen släppte. Men man får inte prata om det – hon bor bara ett sprutkast från mentalsjukhuset Sainte-Anne.

Den här gången har de sällskap.

Fotografen från *Bombyx* är också där med en gloria av genomskinliga och självlysande fjärilar omkring sig och kameran i handen. Han går nära Benjamin. De håller samma takt, som om de känner varandra. En fjärl sitter på Juliens axel. Det är svårt att förstå vad spökerna vill. Är de här för att plåga henne? Varför tvingar de henne att se barnet vars död har krossat henne? Försöker de ta farväl?

Kineserna skiljer mellan olika sorts spöken. *Gui* är utsvultna andar som dött en våldsam död – drunknat, blivit hängda, mördats – vilket hindrat dem från att komma till himlen. De stryker omkring vid floden eller galgen, bebländar sig med de levande och uppfattas som vanliga dödliga som sysslar med vanliga saker. Endast speglar kan avslöja dem. Deras avsikter kan vara fredliga – eller inte. *Jiangshi* är grymma. De har dött på ett så orättvist eller ohyggligt sätt att de blivit ohjälpligt störda. Deras själ har visserligen lämnat världen, men anden är fångad i den döda kroppen. Dessa gengångare förflyttar sig ryckigt i likstela kroppar. De är ute efter att hämnas på människorna. *Chang*-spökerna har en mer specifik historia. Den som slukats av en tiger kan bli ett sådant. De är slavar under djuret som ätit upp dem ända tills den vilda besten slukar ett nytt offer. Dessutom

ska man akta sig för *ghulerna*. Dessa kvinnliga vampyrer föds på slagfält bland likhögarna. De stiger upp ur massgravar, är försedda med klor, och deras blodtörst kan bara släckas om de äter mänskliga hjärnor. Av vilken sort är de här besökarna?

De tre männen stannade precis bredvid henne. Benjamin visade Julien burkarna med godis som stod uppradade i livsmedelsaffärens skyltfönster. Skumbananer, brusande colaflasskor, minitunnor med persikopulver, citronspindlar och flygande tefat. Benjamin sade något till Julien som hon inte hörde. Hon såg hans läppar röra sig och forma ljusgröna rökringar, och hon blev avundsjuk på deras samhörighet som hon inte längre fick dela.

Hon ryckte till när en fullt hörbar, till och med hjärtlig röst, sade:

–Tuff kväll, eller hur?

Fotografen stoppade händerna i fickorna.

–Särskilt för dig, svarade Diane utan att tänka.

Den döde mannen funderade.

–Jag önskar att jag hade fått framkalla mina foton.

Diane var ingen konstnärssjäl, men hon hade förståelse för den sortens besvikelse. När hon kom tillbaka från bårhuset hade hon hittat foton på jätterockor i köket – Benjamin drömde om att få dyka bland sådana en vacker dag på Socorroöarna utanför Mexikos kust – och trehjulingen de köpt till Julien men som han aldrig använt eftersom hans fötter ännu inte räckte ned till tramporna.

–De tog kameran, mumlade Diane.

–Det är nog därför jag inte får ro. Precis före skottlossningen kände jag att jag tog mitt livs vackraste bilder. De har försvunnit och en del av min själ irrar omkring tillsammans med dem.

–Om jag får en chans ska jag försöka få tag i dem. Men jag lovar inget.

–Tack. Det varade bara ett ögonblick, några klick, men jag tror att du var min sista kärlek ...

Hon sänkte blicken. Plötsligt skar ett ord i öronen: ”Mamma!” Julien pekade på skumbananerna med sitt lilla utsträckta finger. Hon svimmade.

Expediten betraktade Diane med bekymrad min. Det var hon visserligen van vid numera, men vanligtvis var det inte för att hon hade nedblodade kläder och knän och handflator fulla av skärsår – för att inte tala om trästicken hon hade fått dra ut ur nacken. Hon blev rädd att han skulle märka hennes vansinne, att han skulle upptäcka spår av hallucinationerna i hennes ögon. Hon gav honom en bestämd och överlägsen blick av det slag som fick folk att göra som man sade utan att sätta sig på tvären – det var en blick hon hade sett hos en del kunder i sina föräldrars skomakeri. Det lyckades, och biträdet nöjde sig med att hämta en extra fotoficka där hon kunde lägga högen med dubbletterna.

–Det blir en extra euro för de dubbla kopiorna.

Hon betalade och gick utan ett ord. Köpcentret höll på att stänga för dagen. Hon slank in på apoteket precis innan de drog ned inbrottsgallret, köpte en flaska med antiseptisk lösning och plåster. Farmaceuten envisades med att hon borde åka till akuten på sjukhuset La Pitié-Salpêtrière för att bli sydd. Hon svarade inte att hon aldrig i livet skulle åka tillbaka dit där de värsta ögonblicken i hennes liv hade utspelat sig. I stället köpte hon en extra sårsalva, bara för att få tyst på kvinnan, och gick därifrån med en påse med apotekets lilla gröna orm på. Utanför biografen Gaumont stod en samling och väntade på att bli insläppta. Bara några hundra meter från restaurangen där eldstriden ägt rum betalade folk för att få se skotten vina. Himlen var hotfullt grå. Ovanför Place d’Italie hängde tjocka svarta moln. Hon gick förbi *Kentucky Fried Chicken* och försökte

låta bli att titta på medlemmarna i sekten Falungong, som demonstrerade mot Kinas förtryck. Hon sneglade likgiltigt på deras tvåspråkiga banderoll – på kinesiska och franska – och plakaten med bilder på torterade människor och inspärrade mentalpatienter. Hon ville inte skriva under petitionslistan, lät deras flygblad glida ned i fickan och slängde det sedan i första bästa papperskorg.

Hon gick uppför avenyn, fortsatte in i Choisy-parken trots en ogillande blick från parkskötaren som precis höll på att låsa grindarna. I sydöstra hörnet fanns en enorm fuchsia med röda och purpurfärgade klockor, en annan med vita, en kamelia utan blommor och några björkar. Hon delade på de två fotobuntarna, kontrollerade att hon var utom synhåll och traskade rakt genom rabatten fram till en fågelholk i ett av träden. Där gömde hon dubletterna.

Det regnade när hon närmade sig sin lägenhet. På Avenue de Choisy rådde trafikchaos. Det stod piketbussar lite överallt och trafiken var avstängd på minst hundra meters radie runt restaurangen. Teve var där och pressen också. Hon skyndade på stegen för att slippa möta eventuella kolleger. På håll kände hon igen Elsa Délos som arbetade på *Le Parisien* och var gift med Dianes förre chefredaktör. Men hon lade framför allt märke till Zorn-senseis silhuett. Hon visste att hon inte kunde undgå hans blick – han hade hundra falkögon – men hon såg ned i marken och gled in på sin gata.

Sedan ett år tillbaka bodde hon i en etta två trappor upp i en mindre fastighet i skuggan av höghuset. Hon passerade den ”japanska” tatuerares skyltfönster – egentligen var han korean – med en neonskylt som föreställde en kvinna med en karp tatuerad på ryggen. Hon knappade in portkoden, gick uppför trappan i mörker, eftersom glödlampan som så ofta var trasig, och läste upp sin dörr. Lägenheten var nästan tom.

Kartonger stod ännu ouppackade i en trave bredvid madrassen på golvet där hon sov. Hon hade varken packat upp porسلinet eller merparten av sina kläder. Ytorna i barköket var blänkande rena. Badrummet innehöll bara några få saker och på ett litet bord stod en dator med all kringutrustning. En tidningshöjd hade rasat ned på golvet. Det var det enda tecknet på att någon bodde här, förutom två foton bredvid madrassen i höjd med huvudkudden. Det ena fotot föreställde ett litet barn med runda kinder, stora skrattande ögon, två tänder upptill, två nedtill. I en sliten ram fanns ett annat foto av en man i trettioårsåldern med klarblå ögon, brunt, halvlångt hår, tvådagarsstubb – inte jättesnygg men med en livfull blick. Benjamin och Julien.

Hon tryckte ned jackan i en soppåse och gick till badrummet för att tvätta och plästra om såren. Tröttheten och stressen hade satt sina spår, hon var blek och strimmig av skärsår. Hon brast nästan i skratt när hon tänkte på vad sminkösen skulle ha sagt om hon hade kommit i det här skicket till en modevisning – hon hade arbetat som mannekäng några år tidigare. Efter en stunds omplåstrande hade hon hudfärgade rektanglar överallt. Musklerna värkte när hon satte sig framför tangentbordet. Hon knäppte på datorn och startade samtidigt telefonsvararen:

”Hej, Diane, det är mamma. Jag var förbi hos dig i dag. Jag lade mat i kylskåpet. Du måste äta! Jag tog med mig dina svarta skor. Pappa lagar sulorna. Vi älskar dig. Kom och hälsa på när du får tid.”

”Tjena, hjärtat! Var du där? Säg att du var där! Om du var det, ring mig!”

Hon ringde Abdel. Han höll på att svimma när han hörde att hon hade foton.

–Nu du, tjejen, nu är semestern i Polynesien säkrad!

Hon var nära att slänga på luren, men han ursäktade sig innan hon ens hann säga något förolämpande.

–Jag ska gallra bland bilderna. Jag vill inte sälja bilder med folk som är döda, sade hon.

–Inte ens om de fortfarande lever på bilden?

–Framför allt inte de ...

Han lät bli att sucka, insisterade inte.

–Det blir svårt. Polisen lär inte lämna ut namnen på offren. Hur ska vi kunna veta vilka som är döda?

–Det vet jag.

–Okej, jag ringer tillbaka.

Hon började sortera och skanna bilderna. Hon betraktade det nygifta paret, familjen Phan-Thong, såg när mördarna anlände. Hon hade två tydliga foton av den mongoliske mannen. Hon tittade länge på bilderna på fotografen som hade räddat hennes liv. Hade det varit avsiktligt? Eller oavsiktligt? Han hade inte sagt något.

Telefonen ringde:

–Jag behöver tiotusen tecken om två timmar. En exklusiv artikel för *Le Monde*.

–Jag börjar med en gång.

–Alla vill ha foton. *Match* betalar en förmögenhet om de får ensamrätt.

–Nej.

–Okej. Då får alla ta del av dem. Teve också. För *Le Monde*: försök vara saklig men glöm inte att spela på känslorna ... Det är en ögonvitnesskildring. Alltså – både tårar och galla.

–Typ Cosette vid O.K. Corral? Glöm det!

–Snarare Calamity Jane i Pompeji.

–Jag gör vad jag kan. Du får lägga till och stryka i texten som du vill. Och du måste ta reda på vad den kinesiske fotografen som dog på restaurangen hette.

–Jag ska se vad jag kan göra, sade han och lät plötsligt nästan blyg. Och ... Är det okej med dig? Om du vill att jag ska komma över ...?

–Jag behöver ingen och ingenting. Tack.

Hon skrev artikeln till *Le Monde* och skickade fotografierna med e-post. När hon var färdig mejlade hon även texten. Sedan gick hon och lade sig.

Hon vaknade klockan tre. Lampan på skrivaren gav ett svagt sken i rummet. Juliens och Benjamins ansikten var nära hennes, bara glaset i ramarna skilde dem åt. Hon tryckte pannan mot fotot på sin älskade. Smärtan höll i sig, det knöt sig i hennes muskler och hjärna. Känslan av vanmakt höll i sig, hon försökte tränga undan tårarna, saknaden, ensamheten. Efter en stund kom som vanligt den naturliga smärtlindringen till henne: minnena. De kom tillbaka och ersatte nutid med dåtid. Sonens födelse, resan till Thailand, deras första möte under olympiska spelen. Hon utsänd av *L'Arbitre* för att skriva om tävlingen och han en blygsam kandidat till de sista platserna i roddtävlingen.

Floden av minnen ville inte ta slut. Den kastade om tid och händelseförlopp och förvrängde fakta. Hon var tillbaka på *Bombyx* i det ögonblick då fotografen segnade ned på knä, precis innan han dog. Hon mötte på nytt mördarens blick, för att sedan virvla iväg till ett mycket äldre minne. Semester i Cros, 1984. Floden Vidourle svämmar över alla bräddar. Diane rycks med av strömmarna och klarar inte att simma tillbaka till sina föräldrar. Floden har henne i sitt grepp och sveper med henne in i en avloppsledning. Hennes mun fylls med vatten och det vänder sig i magen på henne. Hon spottar, hostar, försöker hålla huvudet ovanför ytan fast vattnet nu nästan når ända upp till taket. Det är bara några centimeter kvar, precis en så bred luftspalt att hon kan vinkla upp näsan och munnen och kippa efter andan. Hon känner betongen skrapa upp pannan. Lite längre fram ser hon att det öppnar sig, takhöjden stiger, och snart kan hon hålla hela huvudet över ytan. Hon fortsätter

desperat att sprattla med armar och ben. Drunknade djur flyter förbi henne. Skräckslagen tänker hon på allt som döljer sig i vattnets djup; allt som kan slå emot henne, bita henne och göra henne illa underifrån. Hon undrar vad som finns i andra änden av avloppssystemet och hur långt det är dit: tjugo kilometer eller tio meter? Ett galler, en krossmaskin, turbiner? Kommer hon ens att klara sig ända fram? Och kommer vattnet att stiga ännu mer när hon väl är fångad där? Hon kämpar vilt med armar och ben, sväljer stora klunkar av det bruna vattnet fullt av jord och insekter. Hon föser panikslaget undan en död råtta med lång svans. Får syn på en gallerlucka i betongväggen. Hon gör allt för att byta kurs och försöka få fatt i gallret, trampar vatten så frenetiskt att det känns som om hälsenorna ska gå av, skriker, gråter. Luckan försvinner utom synhåll. Diane stöter emot något mjukt. Det skrämmer henne mer än allt annat, den mjuka massan sveper in hennes kropp, lägger sig kring hennes axlar och klibbar sig fast mot hennes hud. Med några kraftiga bensparkar lyckas hon göra sig fri. Det är ett lik. Den uppsvällda, kritvita kroppen kränger till, sjunker ned i djupet och flyter upp igen. Håret krusar sig i vattenvirvlarna. Hon ser ansiktet, och trots att dragen är så förvrängda att de ter sig omänskliga, känner hon igen det. Lise Cioppa, en tjej hon paddlat kajak med på kanotklubben. Diane blir så chockad att hon slutar kämpa emot. Hon låter sig sjunka.

Efteråt, när alla lyckönskar henne, sitter den unga Diane bara tyst. Deras ord rinner av henne. Varken ”mirakel”, ”underbarn”, ”tapperhet” eller ”bedrift” betyder något. Hon bryr sig inte om deras beundran över att hon i flera timmar klamrat sig fast med armar och ben kring en stolpe. Inte heller ”hjälmotod” och ”tur”. ”Lycklig att hon lever?” Tidningsrubrikerna gör henne iskall. Hennes egna ord fastnar i halsen. Hon kan inte uttrycka vad hon känner. Från hennes resa genom helveteskretsarna finns bara en syn kvar: den döda flickans kropp och blicken som

stirrar rakt ut i tomma intet. Dianes egna blåmärken, skrap-sår och den brutna handleden är ingenting. Hennes kompisar skriver autografer på gipset medan hon fortfarande är omtöcknad. Att överleva, det vet hon redan, beror inte på tur och är ingen gudagåva – det är slumpens bittra frukt. Att överleva är motsatsen till att dö, det är att befinna sig på andra sidan, men ändå alldeles nära.

Två små lampor lyste på skrivaren – en grön för strömbrytaren och en röd för bläcket som var slut. Diane visste att hon inte skulle somna om. Klockan var fem och hon steg upp.

Hon lade om sina förband, åt sedan lite yoghurt och en bit äppelstrudel som hennes mamma hade lagt i kylskåpet. Sedan bredde hon ut gårdagens foton på madrassen. De låg i oordning redan när hon fick dem och sedan hade hon blandat ihop dem ännu mer utan att tänka sig för. Dessutom var de flesta bilderna tagna under sådan stress och förvirring att hon inte riktigt visste vad hon hade fotograferat. Hon hade fångat spillror av en verklighet hon själv inte greppade – att återskapa händelsernas förlopp skulle kanske hjälpa henne att förstå bättre. Hon plockade fram negativen. Först var hon tvungen att avgöra de olika filmernas inbördes ordning, och när det var klart var resten lättare; på negativen fanns en siffra under varje bild som visade i vilken följd de tagits. Så det var bara att jämföra negativen med foton och lägga dem i kronologisk ordning. Sedan studerade hon bilderna ingående på jakt efter ledtrådar.

Det fanns två klart avgränsade tidsskeden: före och under. Hon hade inte tagit några foton efteråt. Hon dröjde kvar vid ögonblicken före skottlossningen. Just då hade hon bara varit koncentrerad på det hon skulle skriva om, alla gästerna, det traditionella bröllopsfirandet, den kommersiella aspekten och den exotiska dimensionen. Bilderna avspeglade något mer: de enskilda individerna, deras utseende, uttryck, hållning, en

antydning om vad de tänkte och kände. De fick liv genom sin glädje, förlägenhet, melankoli, sin oro och sina skratt. Där var mannen med rynkigt ansikte som hon senare sett sitta gömd bakom ett bord medan kulorna ven omkring honom på bottenvåningen. Och tonåringen som inte lyckades dölja sin leda – som hon senare sett död med en fjärl i pannan. Hon betraktade bilderna en efter en. Hon kom fram till nästa tidsskede: skottlossningen. Rörelse och skrik redan innan skyttarna kom in i Dianas blickfält. Hon bladdrade långsamt framåt. Det var som om en vågrörelse drog fram genom lokalen innan mördarna dök upp. Men ... Hon gick tillbaka. En isolerad rörelse föregick den allmänna rörelsen. En kvinna kom in i restaurangen. Hon måste ha rört sig snabbt, för bara tre bilder senare hade hon korsat salen och befann sig vid foten av trappan. Det var då de första reaktionerna visade sig bland gästerna: några reste sig med oroliga, till och med skräckslagna blickar. På det tredje fotot hade de första skotten avlossats och glassplitter och skärvor flög åt alla håll. Diane konstaterade tre saker: skotten riktades mot foten av trappan, där kvinnan befann sig, och det var i hennes kölvatten mördarna drog fram, vilket syntes på de följande bilderna. För det andra verkade skyttarna inte bry sig om bröllopgästerna – de som hade träffats av skotten befann sig alla i närheten av kvinnan, resten lämnades ifred. Och slutligen något som inte syntes på fotona: kvinnan var död. Diane hade själv sett henne ligga livlös på bottenvåningen när hon slank ut från restaurangen. Den unga kvinnan var det enda offret i skottdramat som inte var av asiatiskt ursprung.

Av fotografierna att döma – men här gällde det att se upp eftersom bilderna bara visade delar av helheten – var kvinnan mördarnas enda måltavla, de andra offren råkade bara hamna i vägen. Förutom fotografen, när hon tänkte efter, som mördaren faktiskt hade avrättat bara för att lägga beslag på hans

kamera. Och han hade varit ute efter Diane av samma anledning – för att undanröja de bevis som fotografierna utgjorde.

Hon undrade om polisen hade tillgång till den informationen. I annat fall skulle deras utredare snart få det. När som helst skulle de komma och kräva att få bilderna. Hon måste bestämma sig för vilket förhållningssätt hon skulle ha. Hon hade inte tänkt skriva mer än en artikel om händelsen. Ett tillfälle hade dykt upp och hon hade tagit det. Det var så hon arbetade sedan flera månader tillbaka – hon skrev om det som kom i hennes väg, mejlade texten, väntade på pengarna. För henne tedde sig morgondagen varken tänkbar eller önskvärd, så vad betydde en artikel som skulle tryckas nästa månad? Det var länge sedan hon hade följt upp en tanke, haft en röd tråd. Hon mädde illa vid blotta tanken. Att bygga upp något, om så bara en artikelserie, skulle vara ett första svek. Hur kunde hon bygga upp något när hennes liv inte bara var ödelagt utan hade förlorat all mening? Hennes son var död – hon skriver en artikel? Hennes älskade var död – hon sätter igång en undersökning? Hon kvävdes av sin egen ilska, känslan av orättvisa och förtvivlan; den stramade som en snara runt halsen och hon fick knappt luft. Ändå envisades hon med att suga in den lilla strimma syre som passerade öppningen och förlängde därmed sitt liv, bortom smärtan och det fruktansvärda i att leva. En gång hade hon frågat sin pappa: ”Finns det ett liv efter döden?” Han hade svarat: ”Nej. Men det finns ett liv efter döden för dem som är kvar. Och det är ett helvete.”

Varför skriva? Det fanns inga undanflykter. Skriver gör man för sin egen skull. Hon hade sagt att barnet var allt för henne – hennes blod, hennes hjärta, hennes ”gälar”, som Benjamin skämtsamt uttryckte det. Hundra gånger hade hon sagt till sin älskade att hon inte klarade sig utan honom, att hon helst ville tillbringa hela sitt liv i hans famn, att han var själva meningen med hennes liv. Och nu ville hon leva för sin egen skull!

Fortsätta ensam medan deras lik långsamt försvann, bortförda av tiden. Gå sin egen väg, erkänna lögnen i de gamla löftena, finna sig i ödets grymma orättvisa?

Hon fick inte luft. Hon stod på knä, kippade efter andan, tjöt av sorg och skam. Sedan somnade hon på stället av ren utmattning.

–Det är polisen! Öppna!

De bankade häftigt på dörren. Diane utgick från att klockan var halv sju – laglig tid för husrannsakan. Klockan var åtta. När hon öppnade stod en polisassistent där med första upplagan av *Libération* i handen. Ett av Dianes fotografier prydde förstasidan.